

DÁRCOVSKÁ POLITIKA, LEGISLATIVA, ORGANIZACE

Činnost transfuzní služby v ČR v roce 2019

Turek P.¹, Milštainová J.²

¹ Thomayerova nemocnice, Praha

² Ministerstvo zdravotnictví ČR

Úvod: Transfuzní službu v ČR zajišťuje síť vzájemně nezávislých zařízení, která se podílejí jak na výrobě transfuzních přípravků, tak plazmy pro průmyslové zpracování. Krev a její složky jsou odebírány dobrovolným bezplatným dárčům. V případě odběru plazmy v plazmaferetických centrech je většině dárců poskytována finanční kompenzace, jejíž maximální výše je stanovena legislativně.

Materiál a metodika: Analýza vychází z výkazů o činnosti zařízení transfuzní služby (ZTS) sbíraných MZ ČR.

Výsledky: V roce 2019 se na výrobě transfuzních přípravků a plazmy pro průmyslové zpracování podílelo 70 nemocničních ZTS (z toho 17 odběrových center) a 29 plazmaferetických center. V nemocničních ZTS bylo evidováno 257 tis. dárců, z toho 30,5 tis. prvodárců. Dalších 102 tis. dárců (28 tis. prvodárců) bylo evidováno v plazmaferetických centrech. Provedeno bylo 423 tis. odběrů plné krve, 773 tis. plazmaferéz (z toho 200 tis. v nemocničních ZTS) a 21 tis. jiných aferéz. Záchyt infekčních markerů u dárců nemocničních ZTS byl velmi nízký (2 HIV, 12 HBsAg, 12 HCV). U dárců plazmaferetických center byl záchyt infekcí také relativně nízký, ale výrazně vyšší, zejména u HCV (9 HIV, 11 HBsAg, 167 HCV). Vyrobeno bylo 418,5 tis. TU erytrocytů, 727 tis. litrů plazmy a 44,5 tis. léčebných dávek trombocytů. K frakcionaci bylo dodáno 695 tis. litrů plazmy.

Závěr: Velikost dárcovského registru nemocničních ZTS se stabilizovala, mírně přibýlo prvodárců. Záchyt infekčních markerů zůstává nízký. Produkce ani spotřeba transfuzních přípravků se oproti předchozímu roku výrazněji nezměnily a ZTS produkovala množství transfuzních přípravků dostatečné k pokrytí léčebných potřeb. Výrazně přibýlo plazmaferetických center (+ 10 oproti roku 2018) a také dárců plazmy je v nich registrováno podstatně více (+ 25 %). K průmyslovému zpracování bylo dodáno o 34 tis. litrů plazmy více než v roce 2018.

Stávají se prvodárci pravidelnými dárci krve?

Horácková E.¹, Řeháček V.^{1,2}

¹ Transfuzní oddělení, Fakultní nemocnice Hradec Králové

² Lékařská fakulta UK Hradec Králové

Úvod: Cílem retrospektivní studie bylo zjistit: (a) jaká část prvodárců odebraných na TO FNHK se stane pravidelnými dárci, (b) důvody přerušení či ukončení dárcovství po prvním odběru u osob, které po prvním odběru nepřišly k dalšímu odběru.

Metodika: Data byla zpracována z informačního systému TO FNHK (ISTO) Amadeus (Steiner). Dárci, kteří neabsolvovali druhý odběr, byli kontaktováni lékařkou TO FNHK, která zjišťovala důvody přerušení dárcovství a možnosti, zda by byli ochotni v dárcovství pokračovat.

Výsledky: V období od 1. 1. 2017 do 31. 12. 2017 darovalo plnou krev na TO FNHK celkem 905 prvodárců. Z nich do 31. 12. 2019 absolvovalo druhý odběr celkem 723 dárců (79,9 %). Celkem 182 osob (20,1 %) druhý odběr neabsolvovalo. U 31 osob byl v ISTO nalezen záznam o trvalém vyřazení v období od prvního odběru do data studie (6× nevyhovující krevní obraz, 5× opakovaná reaktivita inf. markerů, 5× nemoc, 5× odstěhování, 4× anti-ery protilátka, 2× kolaps po odběru, 1× nespokojenost, 1× nízká váha, 1× zahraničí, 1× rizikový faktor). Celkem 151 dárců bylo kontaktováno telefonem a e-mailem. I přes opakované pokusy se podařilo navázat kontakt pouze se 100 dárci, z nich bylo dodatečně 33 trvale vyřazeno z dárcovství (27× odstěhování, 4× nemoc, 1× nízká váha, 1× rizikový faktor). Z 67 dárců, kteří by mohli darovat, slíbilo 63, že se objedná k odběru. Nejčastějšími důvody, proč dosud nepřišli, byly nedostatek času (20×), těhotenství, kojení nebo péče o dítě (13×), opakované onemocnění (3×), nedostatek termínů v objednávkovém systému (3×), opakované tetování (2×), jiné (22×). Pouze 4 dárci odpověděli, že nechtějí pokračovat v dárcovství.